

VALLPOJKEN FRÅN JÄMTLAND
- som ville resa långt bort

En livsberättelse av Leonard Sundqvist

Förord

Någon tid innan pappa fick hembud den 14 december 1991, fick vi, Gert och jag vid ett tillfälle en bunt papper i en plastmapp av honom. Han sa: "Kanske ni kan göra något av det här?" Den här plastmappen har blivit liggande i vår gamla sekretär, arv efter pappa.

I somras hade Gert och jag en härlig semestervecka i vår släktstuga i Huså. En dag tog vi en dagstur upp till Suljätten. Det var en underbar sommardag, men det var mycket brant upp till toppen. Vi fick dock lön för mödan. När vi kom upp hade vi en underbar utsikt. Hela fjällvärlden låg framför oss. Vi såg Kallsjön och strax nedanför oss Sulviken. Lite högt upp på åsen såg vi skynten av en stuga – Leonards barndomshem. Där föddes pappa den 15 november 1907.

Det var en underlig känsla att sitta däruppe och se barndomshemmet. Hemma igen efter vår semester plockade jag fram plastmappen och började läsa och skriva, plocka fram kort m.m. Här är resultatet. Hoppas det kan bli till glädje för oss barn, barnbarn, släkt och vänner.

Ibland är livet härligt, då solen glittrar och livet leker.

Ibland är livet stressigt och smärtsamt.

Alla människor bär på sin historia, som formar deras liv.

(citat Helena Boberg-Oskarsson)

Yvonne Sävhammar

Vallpojken från Jämtland – som ville resa långt bort

Det fanns en missionär, som hette David Colldén. Han sa: ”På min gravsten ska det stå: ’Han skrev ingen bok’,”. Han var emot alla bokskrivare. Han tyckte det tog så mycket tid från missionsarbetet.

Jag tänker inte heller skriva någon bok, men jag har ändå kommit på, att jag vill skriva ner lite. Titeln som jag har valt är ”Vallpojken från Jämtland, som ville resa långt bort”.

Vi måste börja i Värmland..... *Ack Värmeland du sköna, du härliga land.....* Ett oerhört vackert landskap. I västra Värmland såg min far, Magnus, dagens ljus 1858. Vid sjön Rottens strand ligger Gräsmarks kyrka – en underbart vacker plats. Ungefär en mil mot Arvika fanns det förr många byar – det är en gammal finnbygd – t.ex. byn Ragvaldstjärn och dit kom många finländare. Byn är uppkallad efter finländaren Ragvald, som började bryta mark där.

Sjön Kymmen ligger där som en pärla. Pynttorpet på andra sidan var ett litet torp. Där föddes fem pojkar och två flickor. En av pojkarna, Magnus, blev alltså min far. Det blev trångt om utrymmet i stugan. Farfar flyttade då med sin familj över till Mellangården i Ragvaldstjärn. Min far var en glad ung man. Eftersom han var glad och sällskaplig, fick han många vänner. Men i glada vänners lag följde tyvärr också spriten. Han hade säkert fått ett bättre liv utan den.

Sjön Kymmen

Det var smått om arbete i Värmland. Väldigt många värmlänningar emigrerade till landet i väster. När julen kom fick man brev och paket från Amerika. Vid de sedvanliga julkalasen läste man Amerikabrev, samtalade om Amerika och förhållandena där. Flera av mina farbröder for också över till Amerika.

Det var också goda arbetsmöjligheter i Norrland, skogsarbete, och så var det sågverken vid kusten. Där behövde man också mycket folk. Min far och farbröderna Nils och Anders lånade hästar, och som det heter ”stöttingar”, och for till Hälsingland för att köra timmer. Mina farbröder lyckades väl. Min farbror Anders gifte sig med en rik kvinna från Los, och min farbror Nils blev affärsman och slutade som grosshandlare i Ljusdal. Han blev baptist, och min farbror Anders i Edsbyn var missionsförbundare.

Min far Magnus arbetade i Hälsingeskogarna. Han hade flera skogsdrivningar i gång. Han drog dock längre uppåt i landet till Undersåker i Jämtland och sen vidare upp till fjällsocknen

Kall nära norska gränsen. Någon gång köpte han Mellangården i Ragvaldstjärn. Kanske fanns det tankar om att återvända till Värmland?

På en gård i Berge vid Kallsjön mitt emot Huså växte Anna Kristina Eriksdotter Lalander upp. Hennes föräldrar Erik och Lisbet Lalander var båda födda i Huså. Erik arbetade i gruvan där, som så många av hans förfäder gjort före honom. Familjen fick tre barn, Jacob och tvillingarna Anna Kristina och Anders Gustav. Familjen kunde flytta till Berge, efter att Erik sparat så mycket pengar att de kunde köpa ett litet ställe där.

Barndomshemmet i Berge

I Kall möttes Magnus och Anna Kristina, och de gifte sig 1903. Första tiden bodde de i Berge. De flyttade sen till Sulviken, där Magnus arrenderade en liten fjällgård. Familjen växte och de fick barnen Olof (1902), Maria (1905), och jag föddes den 15 november 1907. Min mor skrev då ett brev till sin svägerska i Gräsmark för att berätta den glada nyheten.

”Sulviken 25/2 1908

Ärade svegerska! Nåd och frid!

Jag må nu taga den tyste talaren i min hand och tacka för det bekomna kortet, som jag för en lång tid sen erhöll, hvar i jag ser, att ni är med helsan begåvhat, hvilken är största gåfvan. Jag

får nämna, att vi har fått brev från Olof hvari vi ser, att Gustaf och han är hemkommen från Amerika. Han sade att han skulle far hit och helsa på oss. Få se om han kom. Sundqvist skrefv, och ville han skull skrifv när han kom, så skull han möta honom på stationen i Hjerpen, men vi har inte hört något, undrar om han inte fått brevet. Jag hör, att dom kom just till jul.

Jag ville omtala för eder, att vi fick oss en Son den 15 november. Han heter August Leonard en liten rar elskling. Tenk om vi ha varit så nera so skulle det hvarit kärt om farbrorhustru har kommit och hälsat på. Vi har det bara tyst nu om dagarna karlarna är i skogen. Ja, Sundqvist är nå hem hvar helg. Det er ej längre bort. Jag har varit dålig, sedan jag fick pojken och långt före, men jag är nu ganska bra. Jag har nog mycket att tacka Gud för – en återgifven helsa i sådana tillfällen. Olof Emil Sigvard fyller nu idag 6 år. Maria Elisabet 3 år 28 mars. Dom är frisk och duktig att stöka så lång som dagarna är, men om qvellarna då somnar dem fort. Jag må nu sluta för denna gång. Du må helsa farmor så mycket från en långt borta och osed Sonhustru. Jag ler nog aldrig komma så långt jag får se eder. Då hvar du hjertligen helsad, du och de dina af oss. Måtte Herrens hand vara med er så går det hvel, hvad oss möter.

Högaktningsfullt

Anna Kristina Sundqvist
Sulviken, Kall, Hjerpen”

På våren 1912 blev det sorg i hemmet. Min mor dog. Jag var 4½ år och min lillasyster Märta endast 6 månader. Det kom en kvinna från Kalls kyrka, en änka som skulle sköta om hushållet. Jag har inget minne av henne. Far gav sig ut på skogsarbete. Den lilla fjällgården gav väl inte så stor avkastning, särskilt som den här kvinnan hade barn i kyrkbyn, och när far var borta passade hon på att skicka matvaror till sina barn. Efter drygt ett år fick kvinnan sluta.

Min lillasyster Märta hade kommit till en mycket bra familj. Min bror Olle och min äldsta syster Maria kom till Berge en tid. Far var hemma, och jag var hemma. I en del av stugan bodde skomakare Anderssons, men jag tyckte nog, att det var långtråkigt. En dag frågade jag pappa om, han och jag skulle fortsätta att bo där ensamma. ”Nej”, sa han, ”men jag vet inte riktigt, hur det ska bli för dig”. Jag måste väl ha varit 6 år.

På ett ställe alldeles intill torpet bodde Karl och Kristina Söderbom med sonen Kalle. Min mor och Kristina hade varit mycket goda vänner. Far sa: ”Du får väl gå upp till torpet och fråga om du kan få bli dräng där. Jag stack iväg dit. ”Jaså, kommer du och hälsar på”, sa Kristina. ”Ja, far sa, att jag skulle gå och fråga, om jag skulle få bli dräng här”. Karl kom in och fick höra om mitt ärende. Jag hörde, hur de samtalade med varandra. Jag förstod väl inte allt, men jag tyckte mig förstå, att jag nog skulle kunna få vara hos dem.

På kvällen kom min far. Han hade räknat ut var jag fanns. ”Jaså, är du här”, sa han. ”Ja”, sa mor Kristina, ”Leonard kom och frågade, om han kunde få bli dräng här”. Så blev det alltså bestämt, att jag tills vidare skulle få bo hos dem. Far fick gå hem till gården ensam. Hur det kändes i fadershjärtat förstod jag inte då.

Jag har bara fina minnen från den här tiden. Stugan hade bara ett rum, vedspis. I den lilla kammaren förvarades matvaror och kläder. Det fanns så mycket att göra. Ved skulle bäras in. Jag ville ju vara med i ladugården också. Familjen hade några kor 3-4 st, några får och getter och sen grisen i sin ”kätte”. Han tyckte om att bli kliad på ryggen med en käpp, men en gång

tippade jag ner rakt på grisen. Öff, öpp, sa grisen och satte en fot rakt på min panna. Jag fick gå med märket i flera veckor. Det roligaste var väl att få följa med Karl ut och fiska. Vi fiskade med utter, en lång rev, som släpptes ut. Ytterst var det ett par bräder, som höll reven uppe. Härligt var det att se, när fisken kom och nappade.

På vintern kom samerna med sina stora renhjordar. Hela Sulsjön var helt täckt av en grå massa. Många passade på att ta sig en åktur med samerna i deras ackja. Gösta, grannpojken och jag åkte skidor tillsammans. Det var fina skidbackar. Vi hade ett fint spår. En gång höll det på att gå illa. Gösta åkte först. När han kom ner vände han sig om med stavarna emot mig, som kom strax efter. Den vassa staven gick in strax intill ögat. Ett under att ögat inte blev skadat!

De lyckliga dagarna i torpet gick mot sitt slut. Min far hade lämnat fjällgården. Jag visste knappt var han bodde. Han fick ju betala en liten summa, för att jag fick bo hos Karl och Kristina. Nu kom han på besök lite oftare. Jag hörde, att min far och makarna Söderbom samtalade om mitt varande i hemmet. Jag var nu på nionde året och borde kunna förtjäna mitt bröd. Den här frågan böljade fram och tillbaka. Familjen sa flera gånger, att det kanske inte blir någon flytt.

På andra sidan Kallsjön, högt uppe bland fjällen fanns en fjällgård, Kilen. Den låg mitt emot Kallrör. Där bodde ett äldre par, deras dotter, två söner, den ene änkeman, och en son till honom. De behövde en vallpojke, och så kom jag dit. Hoppades, att resan inte skulle bli av. En söndagsmorgon åkte jag först med häst och vagn, sen roddbåt över Kallsjön. Kände mig nog ganska långt borta. Det var svårt, familjen, där jag haft det så bra måste jag nu lämna. Saknade Karl och Kristina, sonen Kalle. (Några år senare dog deras son. Då sa de: "Tänk om vi hade behållit Leonard. Han var ju som barn i huset här".) Det var midsommartid. Kallsjön låg spegelblank den dagen. Gården låg väl c:a 5 km från sjön. Endast en kärrväg ledde upp till gården.

Jag kände mig liksom utkastad. Vad har framtiden i sitt sköte? Redan då var det något i mitt inre, som sa: "Du kommer inte att stanna i denna fjällvärld. Du ska långt bort". Midsommardagen var min första arbetsdag. Jag skulle bege mig upp i fjälldalarna med de sju korna och några får och getter. Någon klocka hade jag förstås inte. Man pekade på Åreskutan och sa: "När du ser solen stå över Åreskutan är klockan 12, när solen står över Hästfjället är kl.15, och när solen står över nästa fjäll, då kan du föra hem korna, för då är det kväll". Matsäck fick jag med mig – bröd, smör, ost och mjölk. Oj, vad dagen var lång. Solen stod alldeles stilla. Kl.15 bestämde jag mig för att vända hemåt med boskapen. "Kommer du nu", sa gumman "Ja", sa jag. "Jag tänkte, att jag räknat fel på tiden. Det måste vara kväll nu". Halt var gumman, men hon kom haltande med sin käpp och körde iväg mig till skogs igen.

Utsikt från Brattäggen mot Åreskutan

Under vintern skidade jag iväg till skolan – 5 km bort från gården. När jag kom hem på eftermiddagen skulle jag hugga ved i vedboden, som man byggt intill stugan. Minnena från min skoltid är intressanta. På den tiden behövde vi inte klaga på skolmaten. Den fanns ingen. Vintrarna var kalla och smörgåsarna genomfrusna, när vi kom till skolan. Inte var det så väl beställt med skolmaterialet heller. Disciplinen var hård. Ännu en sommar var jag vallpojke däruppe bland fjällen. Så fortsatte mitt vallpojksliv på olika ställen. Hela tiden ljöd det i mitt inre: ”Du ska inte leva här. Du ska långt bort”.

Jag blev vallpojke hos en bonde, gift med lärarinnan. Hon var tjänstledig p.g.a. tillökning i familjen. Lärare var Lindgren. Han skulle ha blivit präst. Studerade en tid i Uppsala men vände hem och blev byskollärare i fjällbyarna. Han var godmodig och snäll. Nere vid dörren i skolhuset stod en täljstenskamin. Där brukade barnen stå på morgonen för att värma sig. Vi måste alltid komma i god tid. Lindgrens älsklingsämne var Jämtlands geografi.

Småskollärare Olof E. Lindgren

En natt hade jag haft en fruktansvärd tandvärk. Det fanns ingen tandvård däruppe i fjällvärlden på den tiden. Man fick ha sin tandvärk, eller om det fanns någon, som kunde dra ut en värkande tand. Just när jag den här morgonen gick in i skolsalen fick jag en fråga, naturligtvis om Jämtland. Jag gick direkt till min bänk, slängde ner mina böcker i bänklådan, stängde locket med en smäll utan att se på Lindgren. ”Han gick”, sa Lindgren. Ryktet om min oförskämdhet nådde snart hemmet, där jag bodde. Det blev naturligtvis skarpa förmaningar. Ludvig eller Ludde och jag var bänkkamrater en tid. Vi hade då en lärarinna – en mycket sträng dam. Hon brukade gå omkring i skolsalen med pekpinnen i handen färdig att gå till anfall. Ludde satt närmast gången. Han fick alltid smaka på hennes pekpinne.

Jag var väl sådär 11-12 år, när jag kom som vallpojke till Mor Brita och hennes man i Kall. Mor Brita var känd inte bara i Kall utan långt utanför Kalls gränser. Hon var visst den första baptisten i Kall. Hon började hålla söndagsskola för bygdens barn. En dag sa hon till sin man, som var kyrktroende, att han skulle hugga ner skog, lämplig för plank, för hon ämnade bygga ett bönehus. Han tyckte hennes förslag var bra. Skog avverkades, plank sågades, bygdens folk hjälpte till att bygga bönehuset. Invigningshögtiden blev en stor högtid – inte minst för Mor Brita. Hon vände sig särskilt till barnen och sa: ”Det här huset blir ert!” Med tiden blev det också så.

Kapellet Fridhem som mor Brita lät bygga i Kallrör

Mor Brita och hennes man Petter Andersson

Allt det här påverkade ju också mitt liv. Jag började känna en längtan efter Gud. En söndagsmorgon gick jag in till Mor Brita. Först blev det inte så mycket sagt, men sen sa hon: "Har du hört, att gästgivaren är död? Han dog när han drog upp båten". "Ja", sa jag. "Jag vet det". "Lämna ditt liv åt Gud. Det kan gå så med dig också", sa hon. Mor Brita ville så väl, men hon hade kanske inte så mycket visdom alla gånger.

Det kom evangelister till Kall från Örebro. De var klädda i grått och svart. De hade en särskild hätta på huvudet. Det enda ställe vi ungdomar hade att gå till var ju kapellet. Vi var väl rätt så hyfsade och uppförde oss ganska bra. En gudslängtan hade jag inom mig. När jag gick för att hämta ved, kändes det skönt att böja sina knän vid huggkubben och be Gud om förlåtelse för alla dumheter man gjort.

Min gamla klasskamrat Ludde och jag skulle konfirmeras. Vi var inackorderade på olika ställen i Kall. Ludde hade svårt att lära sig allt detta utantill – läxor ur katekesen, bibelord, psalmer och allt vad det var. En dag i slutet av kursen, sa prästen till Ludde: "Om inte Ludvig lär sig det här, får inte Ludvig gå fram. Du Leonard får gå hem till Ludvig och förhöra honom. Ja, sa jag, det kan jag väl göra". Skidföret var det allra bästa. Vi var ute och åkte skidor. När vi skildes sa jag till Ludde: "Det där som prästen frågar dig om, det kan du väl? Ja, sa Ludde, det kan jag visst". Dagen därpå frågade prästen mig, hur det hade gått. "Jo", sa jag, "han kan allt nu. Då får väl Ludde gå fram då", sa prästen. Så blev det!

Kalls kyrka

Sakta gick förvintern. Jag var 13 år. Min far hade köpt ett litet ställe, egentligen ett mycket fint ställe. Jag fick arbeta i skogen hemma på vår lilla gård. Så tiden gick ju. Jag var också med min far på timmerhuggning uppe vid den norska gränsen. Bodde i en timmerkoja tillsammans med 25 timmerhuggare, och det livet i den kojan var ju inte så lämpligt för en 13-åring. Men allting måste gå!

Modell av timmerkoja, som finns på Jamtli, Östersund

Men jag skulle ju långt bort, fast nog gick det sakta. Då jag var 17 år kom jag till Edsbyn som trädgårdselev. Det var en väldigt lång resa, tyckte jag. Det var första gången jag åkte tåg. Det var första gången jag hade skjorta med slips. I Edsbyn bodde min farbror Anders med familj. De var med i missionsförsamlingen. Kanske var det därför jag kom med på ett alliansmöte på Frälsningsarmén. En kväll gick jag fram till "botbänken". Upplevde där det mitt hjärta längtat efter – förlåtelsens under och frid med Gud. När jag gick fram, var det någon i samlingen som ropade: "Å, det är ju min kusin!" Hon grät av glädje. Det var min kusin Emma.

När sommaren var över, sa trädgårdsmästaren till mig en dag: "Om två veckor är arbetet slut så då får du åka hem". Så var arbetsförhållandena då. Jag kom hem, träffade mina kompisar. De var ju nyfikna på, vad jag varit med om, varit på bio, dansat, supit m.m. Mitt svar blev nekande. De tyckte förstås, att jag måste haft väldigt tråkigt. Att jag lämnat mig åt Gud, höll jag tyst om.

Det blev åter en tid i timmerskogen. En dag fick jag för mig, att jag skulle skriva ett brev till min farbror Gustav i Gräsmark, min fars hembygd, och fråga, om jag fick komma och hälsa på. Jo visst – jag var så välkommen. Mitt mål var nog, att jag skulle stanna kvar där. När biljetten Järpen-Sunne var betald, var det nästan tomt i plånboken. Jag hade två kronor att betala rummet med. Min farbror Gustav kom och hämtade mig. Vi åkte häst och släde. Hos farbror Gustav och faster Kristina fick jag verkligen ett hem. De hade tre barn Astrid, Albert och Erling.

Faster Kristina och farbror Gustav

Missionshuset i Ragvaldstjärn, som det ser ut idag.

Faster och farbror var varmt troende. De tillhörde Evangeliska Fosterlandsstiftelsen(EFS), och de var med och byggde missionshuset i Ragvaldstjärn

Så småningom kom jag till Arvika. Jag fick arbete på en handelsträdgård i Jössefors.

En vacker vårsöndag kom jag till Baptistkyrkan i Arvika. Den dagen fick jag på nytt lämna mitt liv åt Gud. Strax därefter blev jag döpt och förenad med församlingen. Men jag skulle ju långt bort. Inte var väl Arvika långt borta!?

Missionärerna David Johanssons hade rest till Kongo. De var på en missionsstation, som hette Bilolo. En söndag läste pastorn ett brev från missionärerna David Johanssons. Brevet talade om den andliga nöden, den lekamliga nöden. I brevet stod, att 85-90% av mbimofolket var angripna av sömnsjukan. Gripenheten var stor, när brevet lästes upp. Jag skulle ju långt bort. Nu började jag att förstå! Till Afrika skulle jag! Men hur skulle det gå till?

Resan långt bort blev till Hunneberg – som samvetsöm. Eftersom jag hade så dåliga skor, valde de, att jag skulle bli kock.

På Hunneberg fick jag lära känna Erik Hermansson. I hans hem i Ringsbacken hos Anna och Herman Larsson blev jag som barn i huset.

Hos familjen Anna och Herman Larsson i Ringsbacken.

Nästa anhalt på resan blev Göteborg. Jag fick arbete hos en trädgårdsmästare, som odlade endast tomater och gurka.

Det fanns en Guds kallelse i mitt hjärta. En dag när jag hälsade på i Ringsbacken, sa mor Anna: ”Res till Örebro, till bibelskolan. En kan ju se på dig, att du inte mår bra!!” Så blev det, men först gick resan till Borlänge. I församlingen där var det en fin atmosfär. Där började också min kallelse att växa sig starkare.

Filadelfiakyrkan, Örebro

1930 kom jag till bibelskolan i Örebro. Den gamla Filadelfiakyrkan var fullsatt av ungdomar från hela Sverige. Men skulle jag bli antagen som evangelist? Hur skulle det bli med resan

långt bort? Jag blev i alla fall antagen som evangelist och kom till Lännäs i Närke. Pastor i församlingen där var Sven Lööw med fru Elsa. De tog väl hand om mig.

Under den här tiden hade jag endast brevkontakt med släkten uppe i Jämtland. Avstånden var långa och mina pengar räckte knappast till en tågbiljett dit upp.

Min storsyster Maria med sina två äldsta barn Anna-Märta och Arne

Maria och Axels hem, Böle, vackert beläget vid Kallsjön

Jag hade också kontakt med min farbror Nils Olsson och hans maka Maria. De bodde i Ljusdal där Nils var grosshandlare och där de också var mycket aktiva i Baptistförsamlingen.

1934 fick jag ett brev från min faster Maria från Ljusdal. Hon skrev:

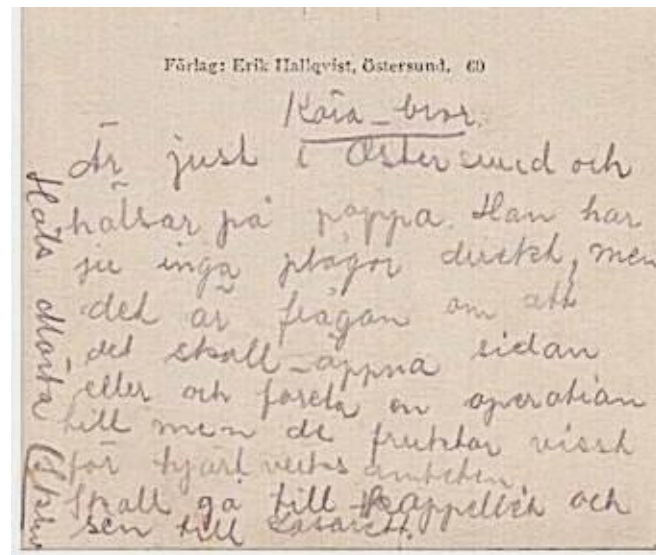
Ljusdal d 29 Mars 1934
 Bästa Leonard!
 Tack för brev. Jag bekymrar det då
 jag var ute på en lång resa
 till Kanarieöarna Spanien och
 Italien. Det var en mycket tre-
 lig resan. Frihet och Krig fick jag
 också veta.
 Ser att du trives på din plats
 och i din gärning. Jag önskar
 dig Guds välsignelse i fort-
 sättningen.
 Jag kommer ihåg jag nämnde
 att skona och du hade minnet
 men de var för små för dig.
 Så jag gav dem åt en annan.
 Hade brev från din far hä-
 om dagen det var lika med
 honom, men jag tror han lä-
 nat sig åt Gud. Han trivs sam-
 ma skall vi g'nna den över.
 Från Tärnland hade jag brev
 de mådde bra, också från
 som god välsignelser. Tack
 för önskan dig! Faster

Min lillasyster Märta kom till min farbror Nils och faster Maria i Ljusdal 1927.
 1935 i februari dog min far och begravdes, liksom tidigare min mor, på Kalls kyrkogård.

Min fars grav på Kalls kyrkogård

Strax innan han dog fick jag det här kortet från min syster Märta

Min syster Märta, som i Ljusdal träffade Wilhelm ("Ville") Blomkvist. De gifte sig och bosatte sig i Stockholm

Jag var evangelist i Lännäs, men vallpojken från Jämtland skulle ju åka långt bort. Detta var ju kanske bara början.

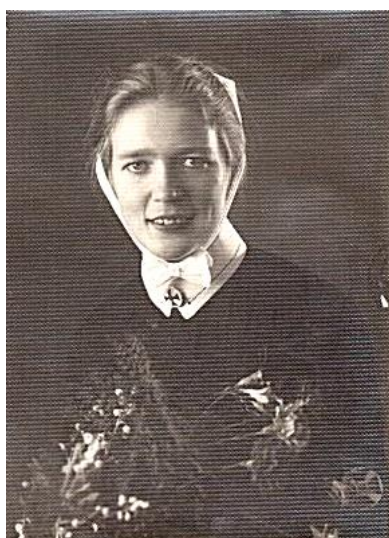
Jag skickade in min ansökan till Missionsskolan i Örebro. Jag hade inte mycket hopp om att bli antagen. Jag med min bristfälliga skolunderbyggnad. Inte var jag så ung heller, men som genom ett under blev jag antagen som elev och började Örebro Missionsskola hösten 1934.

Örebro Missionsskola

En ung man frågade mig en gång, om man kan be till Gud om en hustru eller om man får reda ut saken på egen hand. Mitt svar blev, att man helt naturligt ska använda sitt förstånd, men att man får tala med Gud om en så viktig sak.

Rektor Andin hälsade oss välkomna till Örebro Missionsskola och hoppades, att vi skulle få en fin tid tillsammans. "Det kommer en elev till, **Agda Johannessson**", sa han, "det är en barnmorska från Värmland, men hon kan inte komma förrän på vårterminen för hon har tjänst". Den stunden upplevde jag något särskilt. Jaså, en elev från Värmland, min fars hembygd. Hösten gick, julferierna var över, skolan skulle börja igen. Jag gick genom skolans salar. Där stod **hon**, som jag hade tänkt på ibland.

Jag gick bort till henne och hälsade. Jag kände mig lite blyg. ”Jaha”, ”du kommer lite sent?” ”Ja”, sa hon, ”jag har haft tjänst”. Så gick tiden på Missionsskolan. Vi var i samma skolsal, samma matsal, men ingenting blev dock sagt om vår gemensamma framtid förrän sista veckan.

Missionärskandidater för Kongo, Örebro Missionsskola 1934-37.

I början på juli 1937 reste jag till Paris. Mina franskstudier bekostades av faster Maria från Ljusdal. Agda for till Antwerpen för att studera tropisk medicin. Resan till Paris gick via Berlin, där jag skulle byta tåg. På tåget stod Paris och jag hoppade på. En konduktör kom för att kontrollera biljetten. Det var ett s.k. Pullmantåg med bara sovvagnar, så det blev att betala 150 kr extra. Adressen i Paris var Rue Madame 66 och där bodde redan några missionärskandidater. Portvakten visste om, att jag skulle komma och jag tog mig en trappa upp in i ett hem. En äldre dam öppnade och visade in mig i salongen. Den fina damen pratade på. Var fanns mina språkkunskaper? Tre år på missionsskolan? Nu begrep jag inte mycket! Efter en stund kom de övriga missionärskandidaterna. Hörde dem samtala ute i hallen. Åh, sa den gamla damen, ”Monsieur har kommit, och han kan inte tala ett ord franska!” Det hörde jag i alla fall.....!! Studierna gick bra och jag fick mitt undervisningsdiplom i franska.

På promenad i Paris

Till Afrika i november 1938

Kvar i Sverige var min trolovade. Man tycker, att det skulle varit naturligt, att vi fått resa tillsammans. Det var hårda bud på den tiden.....

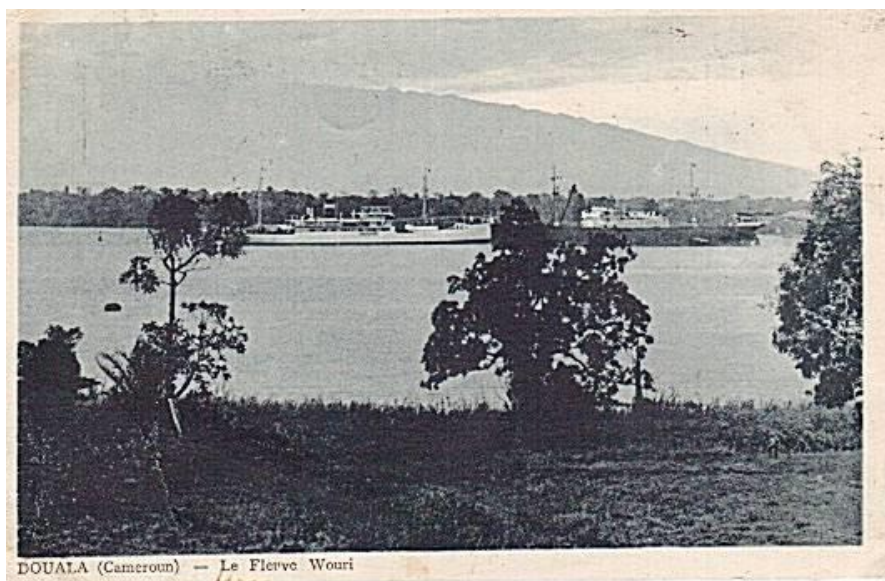

Förlovningskortet

Nu bar det i alla fall iväg långt bort!!! Det var storm på Nordsjön och Biscaya och det var så att man nästa misströstade om livet.

Jag delade hytt med en tysk som skulle till Cameroun, f.d. tysk koloni. Han skröt över, att nu skulle tyskarna ta tillbaka sina områden. Han blev dock lite ödmjukare under resans gång. En kväll slog en väldig våg över båten. Tyskens tvättskåp rycktes loss och hamnade i hans säng. Underbart var det i alla fall att komma in i lugnare vatten. Båten lade faktiskt till i alla afrikanska hamnar. I Douala var vår tre veckor långa båtresa slut

Därifrån skulle vi åka tåg 30 mil till Yaounde och sen c:a 60 mil med lastbil till Gamboula, men p.g.a. en trasig bro kom vi inte fram förrän dagen före nyårsafton. Vid 16-18-tiden rullade bilen in på Gamboula missionsstation. Afrikanerna hade hört motorbullret. ”Bilen kommer!!” hördes man ropa. Gårdsplanen fylldes av mörkhyade människor, som kom för att hälsa. Monsieur Zetterlund kände man igen, men vem var den glada damen vid hans sida? Jo, men visst, monsieur Zetterlund hade ju rest till sitt hemland för att skaffa sig en hustru, men den unge mannen vid hans sida, vem var han? Hade inte han någon hustru?

Kyrkan på Gamboula

Så var vi alltså framme! Var det hit, som vallpojken från Jämtlands fjällvärld skulle resa? Jag blev förvånad över, att missionärerna bodde så bra, och vi satt ju faktiskt vid ett festligt dukat bord.

Mötte nu missionärerna Elsa och Henning Karlsson, Yngve och Elsa Ydreborg, och att få vara tillsammans med dem under denna första tid var för mig av oskattbart värde.

Man talar ofta om den stora chock, när man kommer till ett land som Afrika. Den uteblev för min del! Vallpojken från Jämtland hade i alla fall kommit rätt!!

Gamboula missionsstation

Så satt jag i kyrkan på nyårsdagens förmiddag. Vi blev välkomsthälsade, men vi skulle också säga något. För min del blev det inte mycket. Språkfrågan måste först lösas, men glad var jag att vara i Afrika.

Tillsammans med bibelskolelever på Gamboula

Min trolovade och jag skulle få mötas igen. Våren 1939 reste Agda ut.

Hon blev placerad på Bania missionsstation, 16 mil från Gamboula, där jag var. En gång besökte jag henne, en gång kom hon till Gamboula – det var allt!

Den 30 december 1939 firade vi vårt bröllop och det blev en fin högtid – vallpojken från Jämtland var inte ensam längre!

Vår bröllopsresa gick i februari 1940 till Amada Gaza, 15 mil till fots i skogarna. I sådana stunder tycker man, att livet ler mot en. Men hur kort varar ofta en jordisk lycka? Vi fick tillbringa några år tillsammans i Afrika, under det att världskriget rasade i Europa.

Utdrag ur ett brev som skickats till församlingen i Ringsbacken den 16 maj 1942

”Vill nu försöka att ännu en gång sända Er några rader. Hoppet om att brev ska komma fram är ju litet i dessa oroliga tider. Vi ha försökt att sända brev förut vid flera tillfällen, men troligen har de förkommit. Vi kunna till Herrens ära säga, att vi må gott på allt sätt. Guds nåd har varit och är väldig över oss. Vi har allt, vad vi behöva. Gud har fyllt behoven på ett underbart sätt.

Vi ha också fått vara rätt friska och krya, vilket är en stor nåd av Gud. Förra sommaren låg jag dock sjuk i tre veckor; det började med malariefieber, sen tillstötte andra saker, njursten. Och den franske läkaren, som var här, konstaterade, att jag hade svartvattensfeber också; hur det nu var med det, veta vi ej säkert. Sjuk var jag, och det var stunder, då jag nästan undrade, om jag skulle få gå hem till Jesus. Men han reste mig upp, och sen har jag fått vara frisk och kry. Min hustru har ej legat i feber en enda gång. Jag brukar skämt-samt säga till henne, att hon ej kan få feber, därför att hon är så mager.

Förstår, att ni har reda på att vi har en liten flicka, som fyllde 1 år den 11 oktober. Vi äro så glada för vår lilla skatt. Måtte Herren i sin nåd bevara henne härute i detta land.”

Ute i Europa rasade världskriget, men vi hade ju varandra och våra barn Anita och Roland.

FÖDDE:
Vår son Nils Roland,
Berberati den 5 aug. 1942.
Agda och Leonard Sundqvist

24

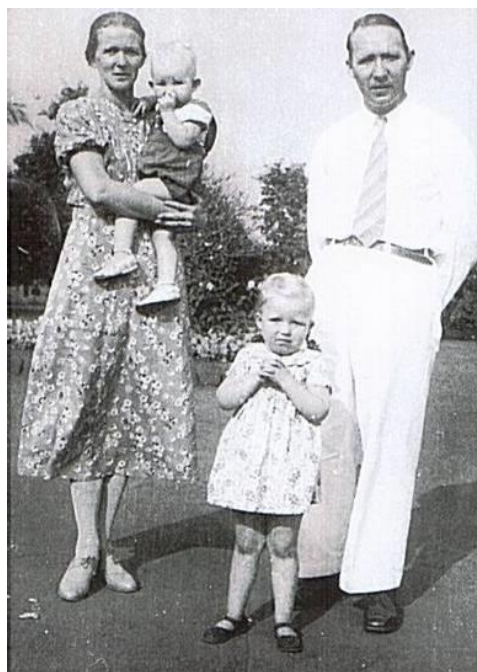
I ett brev till anhöriga av den 17 april 1943 berättar missionärerna Agda och Leonard Sundqvist, att de och kamraterna vid Gamboula befunno sig väl, men det är svårt att klara det myckna arbetet, då krafterna efter de många åren på fältet börja ge vika. Mycket folk samlas till mötena, och själar stå upp för Jesus.

Vi en byresa i november förra året förrättade han det första dopet i en av byarna. Sex personer blevo döpta. I byn Gaza döptes under samma resa fjorton personer.

I sommar ämnar sig hela familjen Sundqvist till denna by för att »vilas». Det är ett ganska gott klimat där.

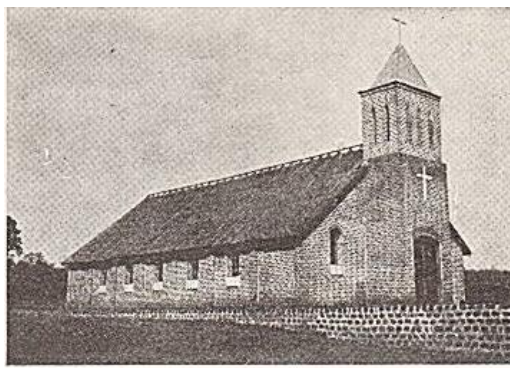
M.-sekr.

Året var 1943. 'Vi hade ju rätt till en månads semester. Vart skulle vi fara? Till en annan missionsstation? Javisst var det roligt, men ofta blev att resa dit och ta del av alla bekymmer som missionärerna hade. Tänk om vi skulle gå till Amada Gaza? Vi, Agda och jag, gick till fots. Anita var tre år och Roland var ett år. De fick åka bärstol. Vilken uppståndelse det blev, då vi kom till Amada Gaza. Oss vuxna hade man sett men de två barnen ville alla se! Kommendantens passagehus var nytt, lerhus med jordgolv och grästak, men ändå. Vi hade med oss vår barnflicka Harriet Gbay och Ngere vår kock. Efter långväggen byggde Ngere upp en bänk av bambu. Där blev det plats för både grytor, mat och kläder. Vi hade mjöl och jäst med oss, men var fanns bakugnen? Ngere löste den frågan. Han lånade en stor gryta. Han gjorde sen upp eld. Den fick brinna rätt länge. Under tiden jäste brödet. Sen sopade han bort glöden och askan – brödet hade han lagt i plåtar, som han gjort, där det kunde gräddas. Vi fick mycket besök av byfolket, presenter i form av höns, ägg och bananer. Varje eftermiddag gick vi ner till floden för att bada. Vattnet var till synes rent, men vi fick veta, att det fanns bilharzia – en farlig mask, som kan ge leverskador. Allt gick bra, men en kväll hade Roland blodig avföring. Vad kunde hända? 14-15 mil hem och lika långt tillbaka! Ingen av oss sa så mycket till varandra, men vi bad! På morgonen hade han inga sjukdomstecken! Folket gladdes över vårt besök. "Amada Gaza, det är er by", sa de.

Krigsåren hade gått till ända och flera av missionärerna hade rest eller skulle resa hem. I februari 1945 hade Agda och jag begärt att få placeras på Doaka missionsstation eftersom klimatet var bättre där. 1945 skulle vi få vårt tredje barn. Tiden närmade sig för förlossningen. Det var meningen, att en nyutkommen erfaren barnmorska skulle komma upp till oss, när det blev dags. Så blev det inte utan en annan nyutkommen missionär, Karin Larsson, fick hjälpa till, och allt gick bra. Agda var ju barnmorska själv och det fanns också en fransk läkare i Bouar, två mil bort. Det blev en flicka – Astrid Yvonne – och hon föddes den 10 november. På morgonen, när allt var klart, kom Mamadi Jacques, en afrikansk pastor, och han höll det allra finaste tal. Han sa: ”Nu har Gud verkligen låtit er få Hans särskilda välsignelse”.

Så gick dagarna. Allt var frid och fröjd. Tre veckor efter födseln blev Agda mycket sjuk – troligen lunginflammation. Den franske läkaren i Bouar kom. Bud gick till Berberati. Agda ville, att missionärskamraten Ragnhild skulle komma upp, vilket hon också gjorde. Agda blev sämre. Så kom natten mellan den första och andra december. Natten var kolmörk. I sovrummet kämpade min maka med döden. Fram på natten började snickarna snickra kistan. Graven grävdes! Begravningen måste ju ske snabbt. Den natten glömmar jag aldrig. Inte ens så här långt efteråt, går det att tala om denna erfarenhet. Hela tiden vi var kvar på Doaka kom ett 10-tal afrikaner in på kvällarna, satt hos oss. De sjöng och de bad. Undra på att jag älskar afrikanerna!

Kyrkan i Doaka

Från de dagarna fick Ragnhild träda till. Hon fick ta hand om både mig och barnen. Vi måste ju hem till Sverige, och hon hade lovat Agda, att hjälpa oss hem. Det blev en 100 mils färd ner till kusten. Inga båtar, inga flyg. Så helt plötsligt kom en svensk båt. Efter mycket diskuterande fick vi följa med till Le Havre. En anledning var, att jag kunde hjälpa till i köket. Jag hade ju erfarenhet av köksarbete som samvetsöm på Hunneberg. Från Le Havre åkte vi tåg till Paris. Där höll vi på att bli sittande på gatan hela första natten. Det var ont om hotell eller resanderum. Till slut fick vi komma in på ett mycket lyxigt hotell. Inte förrän på morgonen fick vi reda på, att vi bott på en bordell. Vi blev mycket vänligt bemötta.

Från Paris till Helsingborg och Göteborg åkte vi tåg – en lång resa med Nordexpressen. Vi fick se det härjade Tyskland – allt var lagt i ruiner. Hur skulle det nu bli för oss? Många tankar vände sig i mitt huvud! I Göteborg möttes vi av mina tre svågrar från Lesjöfors i Värmland – Herman, Ivan och Einar. En av mina svågrar var inne på, att vi skulle skaffa

I lördags em. fingo vi ett mycket smärtsamt bud från missionsfältet genom ett från Bouar den 2 dec. avsänt telegram, som meddelade att vår missionär fru Agda Sundqvist fått hembud. Hon hade den 10 nov. fått en flicka, och den 2 dec. hade hon avlidit av lunginflammation.

Detta var ett mycket smärtsamt bud för oss, som personligen kända fru Sundqvist och hennes make, och för missionsvännen i allmänhet.

Agda Sundqvist reste ut till Kongo våren 1939. Hon var både andligen och intellektuellt väl rustad för sitt kall. Utom verksamhet som evangelist och studier i Missionsskolan hade hon avlagt ackuschörskeexamen. Hon var en ädel kvinna med utpräglat tjänaresinne, en av de finaste och gudfruktigaste unga människor vi lärt känna.

Låt oss alla förena oss i bön för hennes make och de tre små barnen! De behöva i denna prövnings tid all vår sympati och kärlek.

John Magnusson.

barnen fosterhem redan i Göteborg. ”Det blir inte frågan om något sådant”; sa Herman. ”De ska upp till Lesjöfors, till släkten och Lesjöforsarna, så att de ska få se de här fina barnen!” Så blev det också. I Lesjöfors möttes vi av morfar och moster Anna, som ställde upp då och gjorde det så många gånger sen för oss och även för andra i släkten

Herman och Karin Östell var underbara människor

I sin stora nåd gav Gud mig en ny maka – Ragnhild. Den 1:a maj 1947 gifte vi oss på Bidalite i Lundsbrunn. Ragnhild var ju ”slättens” missionär. Det var också Ida Andersson, som ordnade med bröllopet.

Ragnhild blev en underbar maka och en verklig mor till barnen. Vårt första hem blev i Skogsborg, Ringsbacken. Det var pastorsbostaden där. Vi flyttade sen till Kristinedal, Skånings-Åsaka på Västgötaslätten.

Kristinedal, Skånings-Åsaka

I mars 1948 reste vi, åtta missionärer och en fotograf till ÖM:s fält genom Sahara. Barnen blev hemma. Det fanns ingen skola därute för dem. De kom tillbaka till Lesjöfors. Hur de kände det, hur vi som föräldrar upplevde det hela, pratades inte så mycket om. Vi hade lämnat ett vintrigt Sverige för att resa till soligare trakter.

När vi kom till Frankrike var det full vår. Resan genom Sydfrankrike var underbar. Vi fick resa över samma hav som Paulus en gång gjort. Så var vi i Afrika, men långt ifrån den plats, dit vi skulle. Hela resan tog väl omkring två månader. Resan över Atlasbergen var fin, inga svårigheter. Det jag sen minns från denna tid var – ökensanden, som vi skulle igenom – vattenbristen. Vi skulle spara åt missionen och hade alldeles för lite vatten med oss. På ett ställe hade vi minst 50 mil till någon oas, ingen källa. Jag och fotografen åkte i samma bil. Vattnet fick vi hushålla med. När vi rastade, var det fråga om vatten. Vi fick läska tungan, men inte dricka. Fjädrar gick sönder, bensinen tog slut. Ibland körde vi vilse i öknen på grund av stormar. Det var en intressant resa. Vi fick se mycket av Sahara, möta ökenfolket bl.a. tuaregerna – det s.k. ”blå folket”. En sån här resa med så många deltagare skulle ju kunnat skapa konflikter, men allt gick bra. Med glädje har vi mötts sen och kunnat tala om öken-resans upplevelser.

Skönt var det att komma fram till våra trakter, möta de afrikaner, vars språk vi förstod och kunde prata. Ragnhild och jag skulle nu ta hand om bibelskolan på Gamboula. Ragnhild hade också ansvar för sjukvårdskliniken.

Vi har också varit till
Kolsva och master Anna
var med och Roland och
jag vi åkte bil med
Ingmar och Britta och Gam
för de skulle till Väster-
ås så de för förbi
Kolsva där stannade de
i 4 dagar. Vi låg hos
Ottosson de har två flick-
kor som hette Britt och
Lillemor. Vi var till dom
när vi var med. Vi ska
åka på ett läger nu.
det får jag väl berätta
nästa gång. Många
kramar från Anita och
Roland och Yvonne. Jag
fick låna Anitas vägn
Bilka är så grön
Plus var o kranar
från Yvonne

Kontakten med barnen var endast genom brev

Det blev dock en kort och prövasam period. Före utresan var jag på sjukhus, där man konstaterade, att jag hade en stor stenbildning i höger njure. När jag talade om för läkaren, att jag skulle resa ut till Afrika genom Sahara, sa han, att det var det dåraktigaste han hört. Det var besvärligt under ökenresan, särskilt då vi höll på att törsta ihjäl. Första tiden i Afrika var det rätt så bra. Sen kom attackerna med jämna mellanrum.

Jag ville förstås till Amada Gaza, min by. Några unga män skulle följa med. Efter en dagsmarsch blev jag liggande. De turades om att koka "ziga", maniokgröt, som de lade på ryggen. Vid sådana här tillfällen får man verkligen uppleva afrikanernas kärlek och omsorg. "Vi vänder", sa de, "vi vill inte, att du ska dö ute i bushen". Jag var dock envis. Jag ville fortsätta. "Du tänker visst inte på, hur din fru skulle uppleva det, om du dog härute, sa de. "Vi kommer dit vi ska, vi kommer hem", sa jag och vi fick faktiskt se Guds mirakel under den här resan.

När vi kom hem, blev det dock värre med min sjukdom. Mina missionärskamrater bad enträget, men inget tycktes hjälpa. Den franske doktorn kom på torsdagen. "Senast på söndag ska ni vara vid kusten för att ta flyget till Paris och sen till Sverige". Hundra mil var det ner till kusten. Det var ingen lätt situation för Ragnhild. Allt skulle förberedas, packas m.m. På söndagsmorgonen var det avskedsgudstjänst i kyrkan. Ragnhild fick gå ensam dit. Missionär Aron svensson skulle skjutsa oss till Yaounde 60 mil. Jag låg på en tältsäng i en av de här låga Volvolastbilarna. Vi kom fram till Yaounde på efternatten. Vi fick bo på den amerikanska presbyterianska missionsstationen. På morgonen flyttades jag över till det franska sjukhuset. Aron återvände till Gamboula. Där stod Ragnhild med sin sjuke make. Vi kom dock fram till Douala och därifrån med flyg till Paris. Vi flög över Sahara. Två år tidigare hade vi kämpat med storm och törst därnere. Med beundran tänker jag på min hustru Ragnhild. Hennes lugn var som en läkande salva.

Vi kom hem till Sverige och direkt till sjukhuset i Karlstad. Docent Hedenstedt och några andra läkare kom. ”Högra njuren är som ett stenrös. Det blir operation på måndag”, sa doktorn. Hela min värld, tyckte jag, rasade sönder. Allt gick dock väl. Jag kom hem, men fick fara tillbaka. De fick öppna även den andra njuren. Det var naturligtvis en prövosam tid, inte minst för Ragnhild. Nu gällde frågan, om jag skulle kunna fara ut igen. Att bara ha en njure är som att resa ut med bilen utan reservdäck.

Vårt hem blev igen på Skaraslätten, Skånings-Åsaka och sedan Lundsbrunn, där vi hade köpt ett litet hus.

Jag hade lämnat min hembygd i unga år och på alla dessa år inte varit däruppe i Jämtland någon gång. Sommaren 1952 kunde vi resa dit upp hela familjen. Det var naturligtvis fantastiskt att få se denna vackra fjällvärld igen – och få möta släkten. Det blev en fin sommar tillsammans med min bror Olle och hans fru Gustava, min syster Maria och den övriga familjen i Böle. Jag blev tillfrågad om jag ville predika i Kalls kyrka en söndag vilket jag också gjorde. Det kändes naturligtvis speciellt. Aldrig kunde jag väl tro, när jag gick där som vallpojke, att jag en dag skulle predika i Kalls kyrka. Många gånger har jag sen varit däruppe och hälsat på, och det har alltid varit lika roligt. En nära kontakt hade jag också med min lillasyster Märta och hennes man Ville i Stockholm.

1953 kunde vi åka ut till Afrika hela familjen, och det var naturligtvis en väldig glädje att nu kunna åka ut tillsammans. Nu fanns en svensk skola för barnen.

Utdrag ur en artikel från Skaraborgs Läns Tidning från den 3 juli 1954, skriven av Leonard

”Ett hjärtligt tack för tidningen. Den kommer som en kär hälsning från älskat fosterland. Visserligen blir nyheterna lite gamla innan de kommer fram, men vad betyder det?

/...../

Kontakt med Sverige har vi dagligen genom vår Philips radio, köpt i Schölds radioaffär i Skara. Utsändningen kl.7.30 morron och kväll, med riktning mot Afrika, hörs alldeles utmärkt. Någon gång

har vi lyckats få in Sverige även på riksprogrammet.

/...../

Tiden går så ofantligt fort härute i Afrika. Ofattbart att vi snart varit härute ett år. Den station där vi arbetar ligger på gränsen mellan Oubangui-Chari i Franska Ekvatorialafrika och Cameroun. Gamboula ligger på 600 m:s höjd över havet. Vi har ett mycket gott klimat, gott för att vara härute i ekvatorialområdet. De två

årstiderna, regntid och torrtid äro ej så skarpt markerade.

/...../

Regntiden börjar i början av april och håller på tills i november. Under torrtiden torkar det långa elefantgräset, det blir torrt som fnöske. Vid jultiden är gräset lagom torrt för att kunna brännas. Den mörka tropikkvällen upplyses vid denna tid av de många gräseldarna. Miltals står eldsflammorna som en tät vägg. Då gräset brännes söker sig de olika jaktsällskapen ut för att jaga. Bufflar, vildsvin, antiloper m.m. jagas av den framstormande elden rakt emot jägarna. Vid lägerelden berättas jakthistorierna om och om igen för en intresserad publik. Hemma i Sverige faller vid juletid den vackra julesnön, härute är luften full av sotflakor. Gräseldarna är Afrikas hjälpsamma läkare. Miljontals mygg och andra skadeinsekter finner sin grav i eldhavet.

Om någon tid kommer sen regnen. Naturen blir i ett nu förvandlad. De svartbrända träden klädes i en ny grön dräkt. De första regnen åtföljas av väldiga stormar i samband med åska. Nu är vi mitt inne i den finaste regntiden. Inga häftiga regn längre, endast milda skurar faller med jämna mellanrum. Våra apelsinträd dignar av de härligaste frukter. Papayaträdens frukter lyser gula i solen. De liknar till utseendet melon, men den är onekligen mycket godare. Dessutom har vi gott om bananer, avocadoträd, mandariner m.m.

/...../

Under de sista åren har vägen förbättrats, de gamla stockbroarna har ersatts av betongbroar. För att komma till närmaste statspost, 9 svenska mil härifrån, måste vi passera en bred flod. Den gamla färjan,

byggd av fyra stora kanoter/urholkade trädstammar/ och plankor, har bytts ut mot en stilig betongbro. Förr kunde det ta både två och tre timmar att komma över floden. Ibland var vattenståndet så högt så det var nästan livsfarligt att komma över, ibland blev färjan stående mitt i floden på en sandbank. Nu avverkas de 9 milen med stor lätthet.

Gamboula missionsstation har många verksamhetsgrenar. Vi har fransk skola och en tvåårig bibelskola. Under det gångna året har också den nystartade skolan för missionärernas barn varit förlagd här. På denna station byggdes också vårt fälts BB. Många mödrar och barn har räddats till liv genom denna verksamhet. I den lilla anspråkslösa kliniken har många sjuka fått hjälp.

/...../

Med seg uthållighet lade våra första missionärer grunden till ett omfattande arbete.

/...../

Ute i de många byarna förkunnas Guds ord av en skara trogna infödda lärare. Vi har de öppna dörrarna härute idag. Skarorna samlas villigt för att höra Guds ord. Just nu är det stilla och tyst på stationen. Svenska skolan hade sin examen den 15 juni. Barnen har rest hem till sina stationer. Våra barn har rest med ett par kamrater hem.

/...../

Ja, detta var endast några glimtar från vårt arbete härute i Afrika. Med red:s tillåtelse en varm hälsning till alla våra vänner i Västgötabygden.

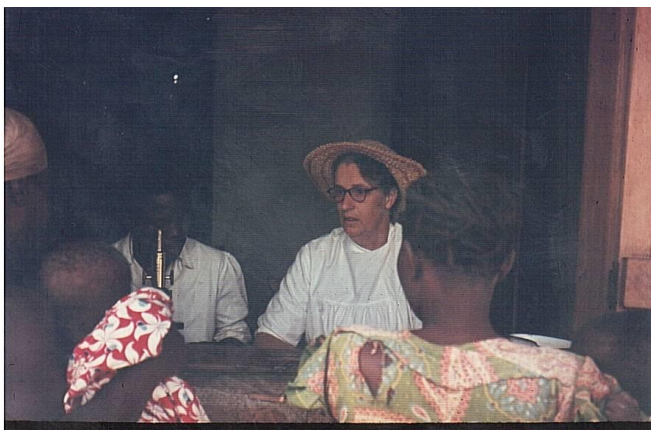
Familjen L. Sundqvist”

Kyrkan på Gamboula

Vår kock Ngere med familj

Sjukvårdskliniken

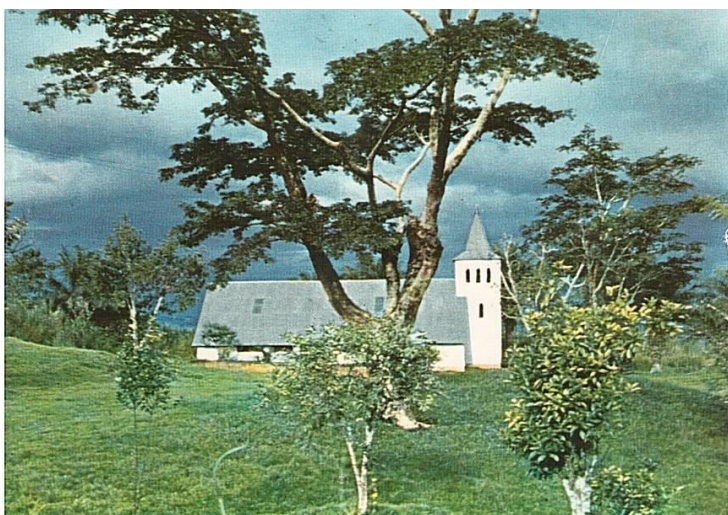
Roland

Elever på svenska skolans veranda där vi ser bl.a. Anita, Roland och Yvonne (med det långa håret)

Sommaren 1957 efter en period på fyra år återvände vi till Sverige. Vi beslöt, att på grund av barnens skolgång stanna i Sverige. Vi fick en ny arbetsuppgift på Lindgårdens konvalescent- och sjukhem, som vi öppnade 1959.

Hösten 1972 kunde Ragnhild och jag efter en lång tid i Sverige åter resa ut till vårt fält i Centralafrikanska Republiken. Vår dotter Anita hade rest ut lite tidigare. Vi blev placerade på Bania missionsstation tillsammans med Margareta och Ruben Lindholm.

Kyrkan på Bania

Vi fick en mycket fin tid tillsammans med dem där. Våren 1974 blev det ett hastigt uppbrott från Afrika, på grund av att Ragnhild blev sjuk i gulsot. Trodde nästan inte, att hon skulle överleva, men hon kom tillbaka till livet, och vi fick några fina år tillsammans i vårt hem i Lundsbrunn.

1978 blev Ragnhild sjuk igen. Det var cancer i bukspottkörteln. I juni 1978 fick hon flytta till en bättre värld.

Efter Ragnhilds död reste jag ut 1979 till RCA, där Anita och Bruce fanns. Det blev en mycket fin tid för mig. Jag fick särskilt fin kontakt med ungdomar därute.

Vi åkte hem tillsammans till Sverige i april 1981. Jag drabbades i maj 1981 av en stor hjärtinfarkt och trodde nog inte, att jag skulle överleva men som genom ett under kom jag tillbaka till livet. 1983 kunde jag ännu en gång återvända till RCA, denna gång i sällskap med min måg, Gert. Han stannade i tre månader, medan jag själv var kvar i drygt ett år.

Anita och Bruce hade gått över till en amerikansk baptistmission i Zaire. På väg ut var de här i Sverige en tid. De skulle läsa swahili i Nairobi. Innan de for ut, sa Anita, ”du kan väl komma ut till Zaire ett tag”. En kväll ringde telefonen från Nairobi, ”pappa, du kommer väl?” Det var Anita. ”Jag vet inte. Pengar kostar det och inbjudan ska man ha från något samfund”. ”Inbjudan ordnar vi”, sa Anita.

Tre gånger for jag ut till Zaire. Platsen där de bodde låg uppe bland Kivubergen, 10 mil från den

vackra Kivusjön. Däruppe bland bergen var det ett härligt klimat 20-25 gr varmt. Vilket skådespel, när solen gick upp vid 6-tiden. För mig, född bland de jämtländska fjällen passade det ju som hand i handske. Min uppgift blev väl att ta personlig kontakt med många människor, kanske mest ungdomar. Jag trivdes i Zaire och fick uppleva mycket glädje där. Efter tre vintrar skulle Bruce-familjen återvända till USA över Sverige.

Så reste vi från Afrika. Planet lyfte på kvällen från Nairobi. Jag förstod, att nu reser vallpojken från Jämtland från Afrika och kommer inte tillbaka. Tänk alla dessa år, som jag fått vara i Afrika! Det har hänt en hel del i vallpojken liv. Inte är det väl några märkvärdiga saker, men det märkvärdiga är, att Gud kallade en moderlös pojke att resa långt bort. Ett svagt lerkärl, som Herren tog i sin hand. Vad skall jag säga om detta? Jag skulle vilja säga som en pensionerad frälsningssoldat sa: **"Tack rika liv i Herrens tjänst!"**

Leonard Sundqvist

Missionären Leonard Sundqvist har fått hembud. Han var född i Kall i Jämtland den 5 november 1907, och när hembudet kom den 14 december var det efter en tids sjukdom som förhindrade den annars så aktive Leonard från så gott som all verksamhet.

Leonard Sundqvist blev evangelist 1934 inom Örebromissionen och genomgick sedan Örebro Missionskola med sikte på Afrika. Efter studier i franska i Paris kom han till Centralafrikanska Republiken (RCA) 1938. Med den breda begåvning han hade kom han att engageras inom olika arbetsområden: som lärare i den franska folkskolan, lärare i bibelskola och som församlingspastor. Som duktig språkmänniska kom han också att arbeta med produktion av texter på de inhemska språken.

Under senare år, som ensam pensionär, gjorde Leonard flera kortare arbetsperioder i RCA - och till dessa kortare perioder kan man säkert också räkna hans vistelser i Zaire hos sin dotter och måg, missionärerna Anita och Bruce Paden. Som gammal

man med lång erfarenhet och stor kunskap i afrikansk kultur kunde han komma afrikanerna nära. Hans resor på alla möjliga och omöjliga sätt på afrikanska vägar och vistelser ute i byarna bidrog också till att stärka banden till människor och öka närheten till dem. Han blev en älskad fadersgestalt. De nära banden hade han också till ungdomar, särskilt studerande ungdom. De uppsökte honom för samtal och för tusen frågor. Om många nu sörjer en gammal missionär, så gäller detta rader av ungdomar i RCA.

Rune Olsson

Slutord

Vi, alla, som kände Leonard, vet att hans nu nedtecknade livsberättelse, inte omfattar hela hans liv. Han har delgett oss det han har tyckt varit det viktigaste i hans liv – nämligen – vägen från vallpojken Jämtland till resan långt bort – som missionär i Afrika.

Vi vet att han älskade sina barn och barnbarn. Vi vet också att han aldrig glömde sina rötter i Jämtland och Värmland. Han talade ofta och varmt om sina syskon och hade ju längre åren gick en allt närmare kontakt med dem. Han visade en stor tacksamhet och kärlek till släkten i Lesjöfors, där han hade hämtat sin Agda. Han fann en djup vänskap hos Ragnhilds släktingar i Småland och uttryckte ofta sin glädje över att få möta dem. Han glömde aldrig den kärlek och omsorg han mötte i Gräsmark dit han kom som 19-åring och fann sig omsluten av en familj. Till detta kommer alla goda vänner på Skaraslätten, men kanske framförallt hemmet i Ringsbacken, där han behöll en livslång vänskap med bröderna Erik och Bertil Hermansson. Han var angelägen om att ha en god kontakt med sina vänner i de församlingar, som underhöll honom i Afrika bl.a. församlingarna i Edsbyn, Borlänge, Ringsbacken och Nordmark.

Vi har nu försökt att på bästa sätt förvalta det Leonard skrev ner och det han talat in på band. Vi har förundrat oss över, att hans liv innehållit så mycket smärta. Samtidigt har vi sett hur Gud sänt människor i hans väg, som gett honom upprättelse och kärlek.

Så överlämnar vi nu Leonards livsberättelse till er alla, och vår förhoppning är att vi alla en dag ska kunna sammanfatta vårt liv med Leonards ord: **"Tack rika liv!!"**

Kumla den 30 november 2011

Yvonne och Gert Sävhammar

